

УДК 796.855

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК КІОКУШИНКАЙ КАРАТЕ

Богдан КИНДЗЕР, Любомир ЗАГОРБЕНСЬКИЙ

*Львівський державний університет фізичної культури, м. Львів, Україна,
email: bogdankindzer@ukr.net*

Анотація. Уже понад 50 років Кіокушинкай карате успішно розвивається як вид бойового мистецтва, однак до сьогодні ніхто ще не розглядав історичні аспекти його становлення та розвитку як повноконтактного стилю у східних одноборствах. Мета – дослідити та проаналізувати періоди становлення й розвитку Кіокушинкай карате, розробити часову періодизацію формування та розвитку карате як стилю повноконтактних видів одноборств і як виду спорту. З'ясовано, що за період розвитку та становлення Кіокушинкай карате як світової організації цим бойовим мистецтвом займалося понад 16 000 000 осіб у 150 країнах світу. Названо причини утворення нових міжнародних організацій на основі Кіокушинкай, визначено їх назви та напрям розвитку.

Ключові слова: одноборства, карате, Кіокушин, історія карате.

СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ
КИОКУШИНКАЙ КАРАТЭБогдан КИНДЗЕР,
Любомир ЗАГОРБЕНСКИЙ*Львовский государственный университет
физической культуры, г. Львов, Украина,
email: bogdankindzer@ukr.net*

Аннотация. Уже более 50 лет Киокушинкай каратэ успешно развивается как вид боевого искусства, однако до сегодняшнего дня никто еще не рассматривал исторические аспекты его становления и развития как полноконтактного стиля в восточных единоборствах. Цель – исследовать и проанализировать периоды становления и развития Киокушинкай каратэ. Сделать временную периодизацию формирования и развития как стиля каратэ и вида спорта. Установлено, что за период развития и становления Киокушинкай каратэ как Всемирной организации этим боевым искусством занималось более 16 000 000 человек в 150 странах мира. Названы причины образования новых международных организаций на основе Киокушинкай, определены их названия и направления развития.

Ключевые слова: единоборства, каратэ, Киокушин, история каратэ.

FORMATION AND DEVELOPMENT
OF KYOKUSHIN KARATEBogdan KINDZER,
Lubomir ZAHORBENSKYY*Lviv State University of Physical Culture, Lviv,
Ukraine, email: bogdankindzer@ukr.net*

Annotation. For more than 50 years of Kyokushin Karate successfully developed as a martial art, but to date no one has nezoglyadav historical aspects of the formation and development as a full-contact style of martial arts. The goal - to explore and analyze the period of formation and development of Kyokushin karate. Make a temporary periodization of formation and development, as a style of karate and sport. It was found that during the period of development and formation of Kyokushin Karate is a martial art that the World engaged in more than 16 000 000 people in 150 countries of the modern world. Named the reasons for the formation of new international organizations on the basis of Kyokushin, identified by their names and directions of development.

Keywords: martial arts, karate, Kyokushin, karate history.

Постановка проблеми. Кіокушинкай карате більше ніж 50 років впевнено здобуває прихильників у цілому світі. У 1994 році, після смерті засновника стилю Масутацу Ояма, відбувся найбільш тривалий і складний період поділу на різні організації, однак стиль вистояв і продовжує розвиватися. До недавнього часу практично ніхто не займався вивченням історії та періодизацією розвитку контактного стилю карате – Кіокушинкай, різні структури вели свою хронологію, були окремі публікації. Вивчення періоду становлення та історії розвитку стилю має важливе значення для подальшого успішного розвитку Кіокушинкай карате, тому обрана тема дослідження є актуальною [1, 6].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема розвитку бойових мистецтв світу, які вийшли на спортивну арену в різних видах одноборств, присвячено низку наукових публікацій [1–5]. Обґрунтування особливостей функціонального стану організму одноборців розкрито в роботах з боксу [5], різних видів боротьби і східних

одноборств [1, 2, 4, 5, 9]. У роботах вітчизняних науковців були досліджені різні аспекти тренувального процесу Кіокушинкай карате [8, 9, 10], проте питанню історичного спрямування та вивченню періодів розвитку і становлення повноконтактного стилю Кіокушинкай карате не приділялося належної уваги. Особливо мало досліджено об'єднавчий період, коли більшість новоутворених організацій вирішили об'єднати свої зусилля для входження Кіокушинкай карате в Олімпійські ігри. Тому в цій статті описано зафіксовані періоди поділу Міжнародної організації Кіокушинкай карате, критичні періоди в розвитку стилю та об'єднавчий період для спільної мети.

Мета – дослідити та проаналізувати періоди становлення й розвитку Кіокушинкай карате, розробити часову періодизацію формування та розвитку карате як стилю повноконтактних видів одноборств і як виду спорту.

Завдання дослідження:

1. Вивчити та визначити періоди розвитку і становлення Кіокушинкай карате як повноконтактного стилю бойових мистецтв.

2. Проаналізувати причини розпаду Міжнародної організації Кіокушинкай карате (ІКО) на нові організації.

3. Показати напрям розвитку та об'єднання Кіокушинкай карате

Методи та організація дослідження: аналіз та узагальнення наукової і методичної літератури, документальний метод, порівняння, історичний метод. Кіокушинкай карате як найбільш ефективну систему бойової та психологічної підготовки створив 1963 року японський майстер бойових мистецтв Масутацу Ояма. За результатами проведеного аналізу ми визначили етапи розвитку та становлення стилю.

Перший етап. Створення Кіокушинкай карате (1956–1963 рр.).

Під час Другої світової війни Ояма вивчав дзюдо (Judo), школу Шурі-те (Shuri te), Наха-те (Naha te), Шотокан (Shotokan), Годзю-рю (Goju Ryu), Кемпо (Kempo) та ще кілька стилів карате, що згодом лягло в основу новоствореного стилю (рис. 1).

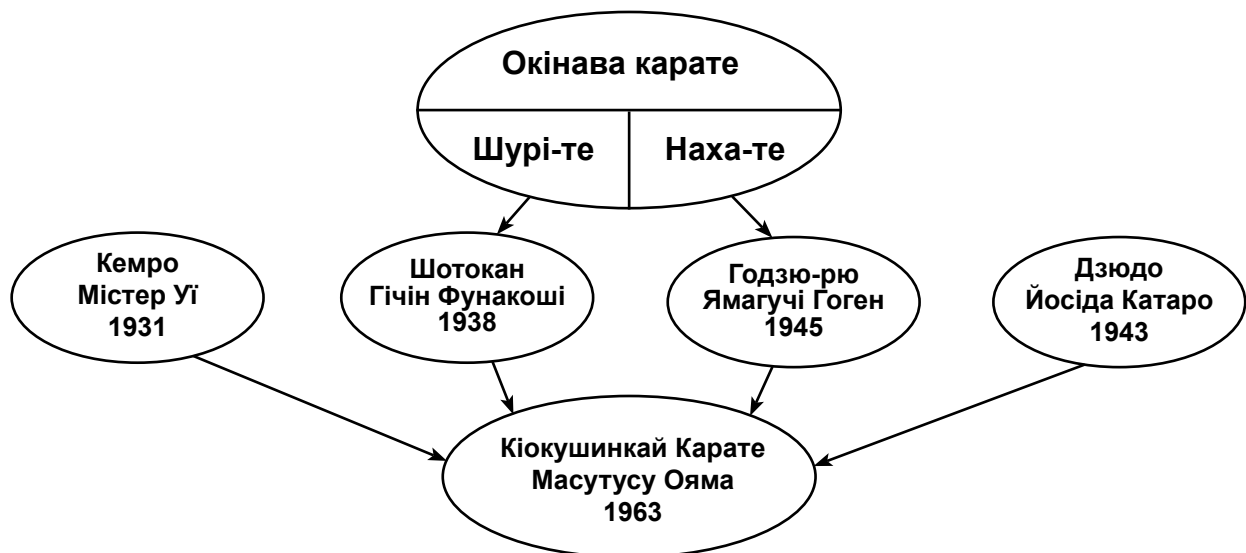

Рис. 1. Стили одноборств, на основі яких створено Кіокушинкай карате

Стили Шурі-те (Shuri te) та Наха-те (Naha te) є Окінавськими з багатовіковою традицією та зв'язками з китайськими бойовими мистецтвами, зокрема Шаолінського монастиря. Шотокан, що утворився від Шурі-те, використовує довгі лінійні стійки і фізичну силу. Годзю-рю, що виник на основі Наха-те і Томарі-те, використовує високі і низькі стійки та силу внутрішнього дихання (жорстка і м'яка техніка). Дзюдо дослівно означає «М'який шлях», в іншій інтерпретації перекладу з японської – «Гнучкий шлях». Це національне японське бойове мистецтво, філософія і спортивне одноборство без зброї, створене наприкінці XIX століття на основі дзюдзюцу майстром бойових мистецтв Дзі-

горо Кано. Він також сформулював основні правила і принципи тренувань і проведення змагань. Масутацу Ояма навчався в майстра дзюдо Йосіди Катаро.

У 1963 році Ояма побудував штаб-квартиру (Хомбу) своєї школи карате. У 1964 році створено Міжнародну організацію Кіокушинкай карате (ІКО). Власне в цей період почали використовувати назву Кіокушинкай для визначення стилю, заснованого Масутацу Оямою.

Другий етап розвитку та становлення.

Перший поділ ІКО на нові організації (1975–1985 рр.).

Другий поділ ІКО (1985–1991 рр.).

Третій поділ ІКО (1994–2012 рр.).

До 1956 року в школі Масутацу Оями, яка була предтечею Кіокушинкай карате, дозволялися всі можливі і неможливі удари, іншими словами, забороненої техніки ведення поєдинку не було взагалі. Однак після того, як найбільш жорсткий стиль карате набув величезної популярності, у багатьох країнах світу чиновники міністерств спорту заборонили на Кіокушинкай карате через, на їхню думку, «неспортивне ведення бою».

Популярність Кіокушинкай карате прогресувала, і Оямі довелося зробити непростий вибір, це змусило його переглянути техніку поєдинку та створити правила, що вводили деякі обмеження й заборони (наприклад, атаки руками в голову), тобто по суті організувати спортивну діяльність Кіокушинкай карате у всьому світі. Багатьом однодумцям Оями ця ідея не сподобалася, унаслідок чого стався перший розкол потужної організації.

На основі Кіокушинкай карате утворилися нові організації, такі як Ашихара карате (Ashihara karate), Сейдо Дзюцу (Seido dzutsu), Сато Дзюцу (Sato dzutsu), Будокай кан (Budokai kan), Дайдо дзюцу (Daido dzutsu), Ояма карате (Ojama karate), ІФК (International Federation Kyokushinkai) та інші (рис. 2).

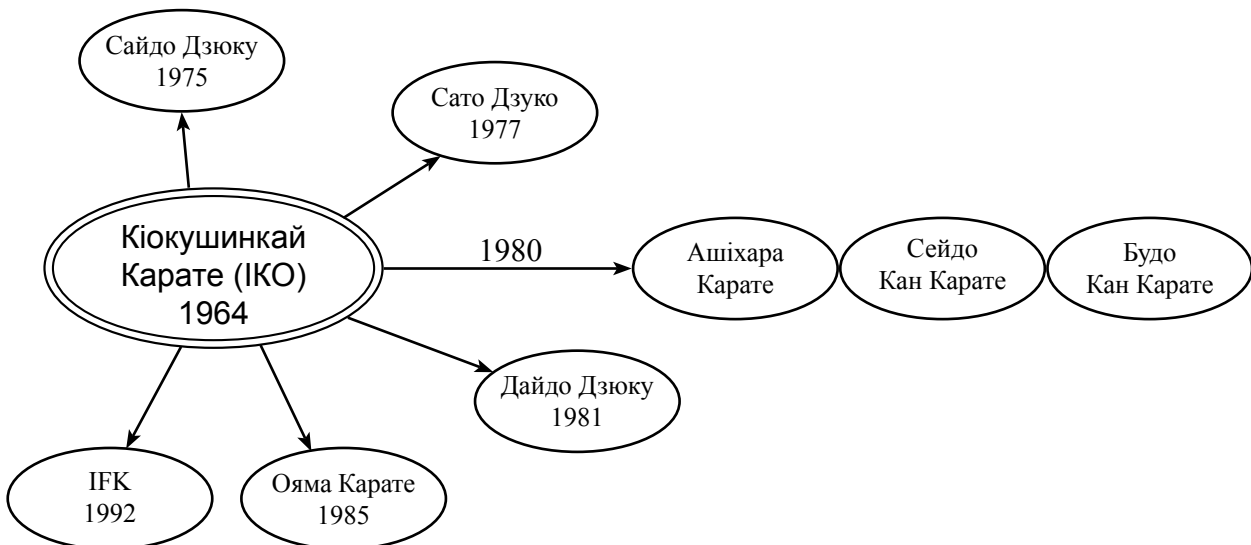

Рис. 2. Етапи поділу в Кіокушинкай карате

У 1969 році відбувся Перший відкритий всеяпонський турнір з Кіокушинкай карате, після проведення якого розпочався бурхливий спортивний розвиток стилю. Такі чемпіонати почали проводити щорічно.

У 1975 році відбувся Перший відкритий чемпіонат світу з Кіокушинкай карате.

Другий поділ організації Кіокушинкай карате стався ще за життя Масутацу Оями. У 1991 році було введено в дію новий Статут ІКО, який, зокрема, передбачав створення у всіх країнах світу японських представництв, безпосередньо підпорядкованих Токійській генеральній штаб-квартирі. Національні федерації, згідно з новим Статутом організації, фактично не визнавалися. Не всі члени ІКО погодилися з таким станом речей,

оскільки запропонована організаційна структура повністю суперечила законодавствам їхніх країн. Унаслідок цього 1992 року з ініціативи низки національних організацій, не згодних з політикою штаб-квартири, була створена Міжнародна федерація карате (IFK) на чолі з найближчим учнем Оями англійцем Стівом Арнейлом. На відміну від інших організацій, створених іншими учнями Оями, які з різних причин покинули ІКО вже після смерті Оями, ця організація відмовилася культивувати якусь нову школу карате і продовжила розвивати карате Кіокушинкай.

У 1994 році, після смерті засновника стилю Масутацу Ояма, світ Кіокушинкай карате зазнав третього великого поділу. Відповідальним за організацію залишився Шокей Мацуї, на той час володар 5-го дану. Однак ця ситуація є дуже заплутаною, оскільки заповіт, який залишив Ояма, не був нотаріально завірений і на ньому не було жодних підписів. Мацуї був доволі молодим для такої посади, у школі були значно досвідченіші та авторитетніші каратеки на цю посаду.

Ця обставина призвела до багатьох політичних і економічних розбіжностей у всьому світі Кіокушин, які через десятиліття все ще були актуальні. Унаслідок цього відбувся розкол Кіокушинкай карате, у чомусь подібний до розколу в Шотокан карате.

Наприкінці 1995 року утворилася організація, яку почали називати Групою Мацушіма, або ІКО 3.

У січні 1998 року Нішида Юкіо покинув Групу Ради директорів відділень (бранч-чіфів) і заснував власну організацію, яку назвав «Сейбукай».

Головою ІКО 2 став Сампей Кейдзі. 9 березня 2000 року на зборах Групи Ради бранч-чіфів було прийнято рішення про призначення президентом організації Кенджі Мідорі – переможця V Абсолютного чемпіонату світу і XXII Абсолютного чемпіонату Японії. У 2001 році ІКО 2 змінила свою назву з Кіокушин на Шинкіокушин (новий кіокушин). Організацію назвали Всесвітня організація карате (World Karate Organization). У грудні 2001 року Хасегава Кадзуюкі, Оісі Дайго, Шічінохе Ясухіро, Табата Сігеру, Кувадзіма Ясухіро, Міва Дзюн, Сакамото Кейгі, а також Окада Юкіо, Сето Тосікадзу і Такахасі Ясуо оголосили про заснування Всеяпонської унії Кіокушин карате. Утворена організація, що сповідувала принципи Кіокушину, отримала назву Rengokai, або ІКО 5. Метою Союзу було об'єднати в єдину організацію самостійні самоврядні організації та окремі додзьо Кіокушину з тим, щоб не брати участь у боротьбі різних угруповань Кіокушину за визнання їх верховенства, поширювати та розвивати японське карате.

У 2000 р. Тедзука Тору утворив нову Міжнародну організацію карате, яка отримала назву «Група Тедзукі», або ІКО 4.

На 2002 рік припав ще один етап дроблення Кіокушину, Рояма Хацуо пішов з організації ІКО 1. Рояма Хацуо був одним із найстаріших майстрів Кіокушину і до того ж однією з найяскравіших постатей у його історії: переможець V Абсолютного чемпіонату Японії (1973), срібний призер I Абсолютного чемпіонату світу (1975), носій унікальної манери проведення куміте з характерними входами з дальньої дистанції, засновник дитячого кіокушин-спорту, знавець китайських внутрішніх стилів, автор багатьох книжок, що розповідають про техніку і патріархів Кіокушину.

Услід за Роямою, на знак протесту проти його виключення, групу покинули Кадзума Хадзіме, Хіросіге Цуесі та Кояма Акіо.

13 січня 2003 року створено нову організацію «Кіокушин-кан карате», або ІКО 6 (Kyokushin karate-do RENMEI, Kyokushin Shogakukai Foundation).

14 травня 2003 року Кадзума Хадзіме заявив про створення своєї особливої школи карате “Бойове мистецтво кадзума додзьо” зі штаб-квартирою в його залі в Токіо Сінагава.

На сьогодні у світі існує понад 30 напрямів Кіокушинкай карате, які відділилися від основної федерації (ІКО) (рис. 3).

Наприкінці листопада 2012 року в Японії була зареєстрована JFKO (Japan Fullcontact Karate Organization) Японська організація повноконтактного карате. Одним

ТРЕТІЙ ЕТАП ПОДІЛУ В КІОКУШИНКАЙ КАРАТЕ

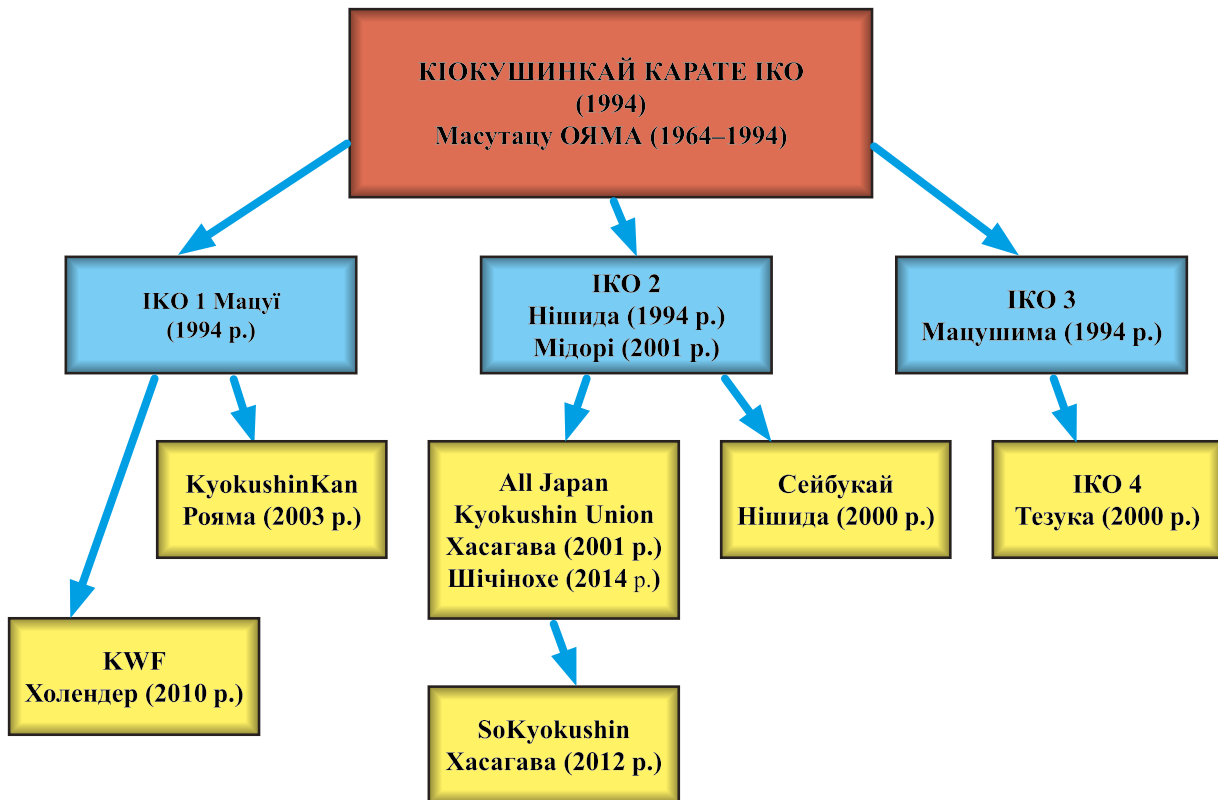

Рис. 3. Новоутворені організації Кіокушинкай карате

із лідерів нової організації контактного карате і її ідейним наставником став голова міжнародної організації Шинкіокушинкай Кенджі Мідори. Мета нової організації – створити протипагу WKF, що об'єднала в собі бесконтактні види карате, і поборотися за право влитися в олімпійську сім'ю. Зрозуміло, що відкриття JFKO – це тільки перший крок до об'єднання всіх напрямів Кіокушинкай карате, і цей крок уже зроблено. На рис. 4 відображено схему об'єднання Міжнародних організацій Кіокушинкай карате (ІКО), які поставили за мету входження об'єданого Кіокушинкай карате в олімпійський рух.

До складу керівництва японської організації увійшов президент WKO Кенджі Мідори і президент Сато-дзюку Кацуаки Сато (перший чемпіон світу 1975 року з Кіокушинкай карате). Великим плюсом для майбутньої організації є створення її під патронатом японського Олімпійського комітету, віце-президентом якого є Акіра Фукуда (олімпійський чемпіон з дзюдо). Було створено JKJO – японську організацію суддів карате. Зараз понад сто осіб працює в спеціально сформованій групі зі створення уніфікованих правил. Усі ці кроки зроблено з метою введення повноконттактного карате до програми Олімпійських ігор. Основна перевага WFKO (World Fullcontact Karate Organization) – об'єднання не за стильовою ознакою і підтримка від уряду Японії та японського Олімпійського комітету. Карате – національне бойове мистецтво Японії, і цілком логічним виглядає об'єднання саме під патронатом організації створеної в Японії. Ураховуючи те, що 7 вересня 2013 року Міжнародний олімпійський комітет оголосив Токіо як країну-господаря літніх Олімпійських ігор 2020 року, то шанси світової організації контактного карате стають доволі високими.

Тенденція, яка проглядається зараз у світі Кіокушинкай карате, дає сподівання, що Олімпійські ігри в Японії будуть власне тим об'єднувачим чинником для Кіокушинкай карате і в недалекому майбутньому ми побачимо об'єдані чемпіонати світу та перших олімпійців каратистів.

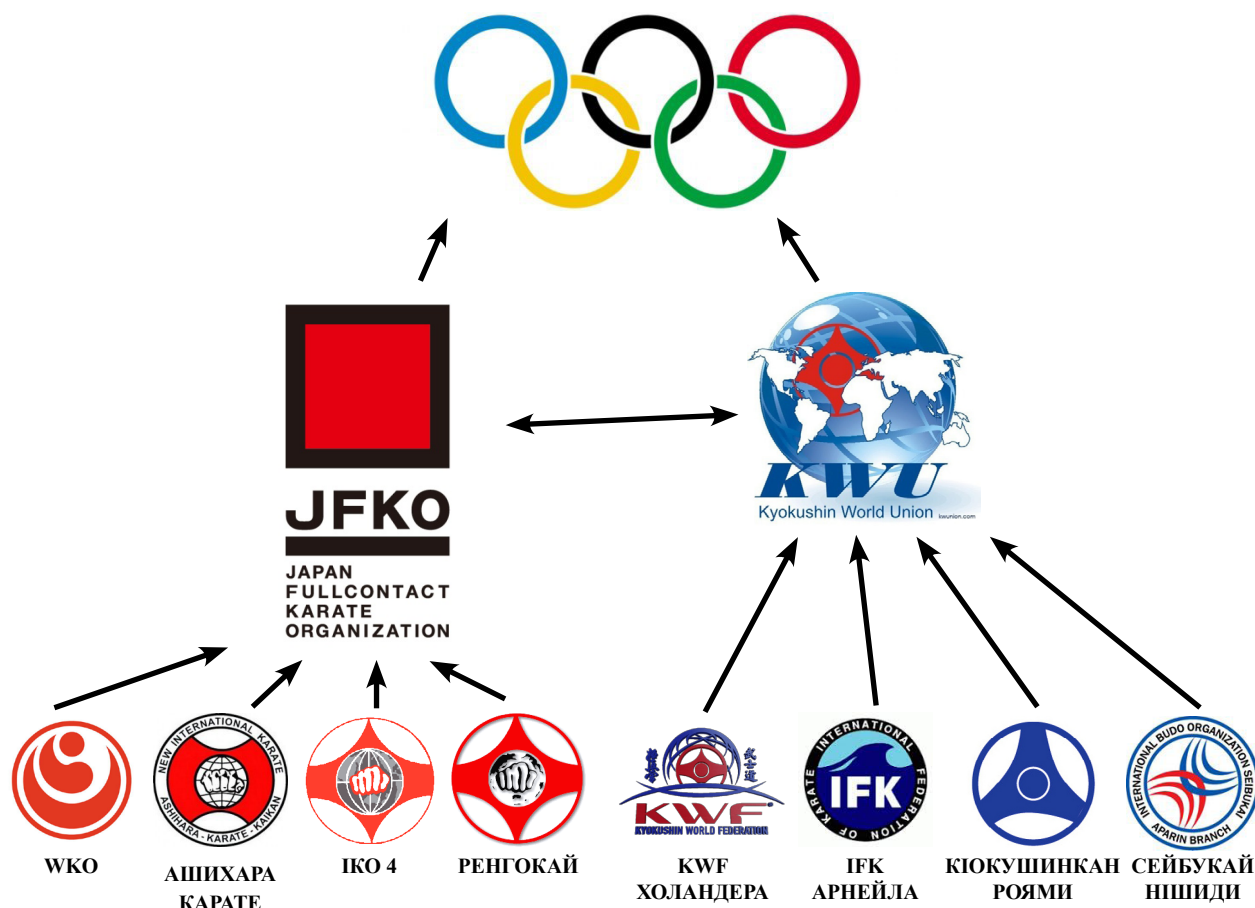

Рис. 4. Структура об'єднання Міжнародних організацій Кіокушинкай карате (ІКО) через JFKO та KWU

Висновок. На основі проведеного аналізу літературних джерел та інтернет-ресурсів зроблено часову періодизацію формування й розвитку Кіокушинкай карате як повноконтактного стилю та розглянуто моменти і причини утворення нових організацій, визначено їхні назви та напрями розвитку. З'ясовано новий, важливий сьогоденний етап розвитку стилю – етап виходу на Олімпійську дорогу, етап об'єднання розрізнених організацій, які розвивають Кіокушинкай карате для досягнення спільної мети. Презентація виду на Олімпійських іграх в Японії створить нову сторінку в розвитку Кіокушинкай карате.

Перспективи подальших досліджень. У подальших дослідженнях буде приділено увагу більш глибокому вивченню всіх етапів розвитку Кіокушинкай карате, необхідно відслідковувати розвиток новоутворених організацій та вивчати розвиток усіх напрямів стилю в Україні.

Список літератури

1. Близнюк С. В. Величие киокушин карате / С. В. Близнюк. – К. : Феникс, 2009. – 312 с.
2. Блюминг Й. Откровения «зверя из Амстердама» о Кодокане и Кёкусинкае / Й. Блюминг // Додзё: воинские искусства Японии. – 2003. – № 5. – С. 16–21.
3. Горбылёв А. М. В поисках корней окинавского каратэ: ката Курурунфа и фуцзяньский кулак Дракона / А. М. Горбылёв // Додзё: воинские искусства Японии. – 2002. – № 4. – С. 55–64.
4. Горбылёв А. М. Вадо-рю – «Школа Японского Пути» / А. М. Горбылёв // Додзё: воинские искусства Японии. – 2002. – № 5. – С. 5–17.
5. Горбылёв А. М. Итосу Анко – отец современного каратэ / А. М. Горбылёв // Додзё: воинские искусства Японии. – 2002. – № 3. – С. 31–42, 47.
6. Горбылёв А. М. Становление школы Кёкусинкай / А. М. Горбылёв // Додзё: воинские искусства Японии. – 2000. – № 4. – С. 17–38.

7. Горбылёв А. М. Мотобу по прозвищу «Обезьяна» (Часть 2) / А. М. Горбылёв // Додзё: воинские искусства Японии. – 2003. – № 2. – С. 15–21.
8. Госэй Н. Ямагучи. Основы годзю-рю каратэ / Н. Госэй Ямагучи. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 1999.
9. Кіндзер Б. М. Кольоровий світ Кіокушина / Б. М. Кіндзер. – Л. : Ліга-Прес, 2008. – 68 с. – ISBN 978-966-397-092-3.
10. Коробейников П. В. Формирование личности юного спортсмена в процессе учебно-тренировочных занятий в Ашихара-каратэ / П. В. Коробейников, А. В. Антипов // Теория и практика физ. культуры. – 2011. – № 3. – С. 35.
11. Мисакаян М. А. Каратэ Киокушинкай: самоучитель / М. А. Мисакаян. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 2004. – 400 с.
12. Накаяма М. Динамика каратэ / М. Накаяма. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 1999.
13. Накаяма М. Лучшее каратэ: в 11-ти т. /Накаяма М. – М. : Ладомир, АСТ, 1998. – Т. 2.
14. Накаяма М. Лучшее каратэ: в 11-ти т. /Накаяма М. – М. : Ладомир, АСТ, 1998. – Т. 1.
15. Накаяма М. Практическое каратэ на улице / М. Накаяма, Д. Дрэггер. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 1999.
16. Ояма М. Это – каратэ / М. Ояма. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 2000.
17. Ояма М. Классическое каратэ / М. Ояма ; [пер. с англ. М. Новыша]. – М. : Эксмо, 2006. – 256 с.
18. Степанов С. В. Теоретико-методологические основы многолетней подготовки спортсменов-каратистов / С. В. Степанов, Л. С. Дворкин. – М. : Теория и практика физической культуры, 2004. – 380 с.
19. Саенко В. Г. Побудова і контроль тренувального процесу спортсменів в кіокушинкай карате : [монографія] / В. Г. Саенко ; Держ. закл. «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». – Луганськ : СПД Резніков В. С., 2012. – 404 с.
20. Танюшкин А. И. Мокусо ямэ / А. И. Танюшкин // Открыть глаза. – М., 2000. – 190 с.
21. Травников А. И. Боевые искусства мира: история, философия, современность. Краткий очерк / А. И. Травников. – Краснодар : Краснодарский Крайисполком, 1990. – 40 с.
22. Урбан П. Каратэ-додзе традиции и сказания / П. Урбан. – Вашингтон : Харвест, 2007. – 220 с.
23. Фунакоси Г. Каратэ-до Ньюмон / Г. Фунакоси. – Ростов н/Д : Феникс, 1999.
24. Фунакоси Г. Каратэ-до: мой образ жизни / Г. Фунакоси. – Ростов н/Д : Феникс, 1999.
25. Хаберзетцер Р. Каратэ-до / Р. Хаберзетцер. – Тирасполь : ЧП МОДУС, 1995.
26. Хигаонна М. История каратэ / М. Хигаонна. – Нью-Йорк : Дрэггон Букс, 2002. – 165 с.

Стаття надійшла до редколегії 8.06.2015

Прийнята до друку 8.09.2015

Підписана до друку 28.08.2015